

Kararın arkasına ne var?

VEHBİ BAYSAN *

A BD Başkanı Donald Trump, Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak resmen tanıyacağını ve ABD büyükelçiliğinin Tel Aviv'den taşınacağını sosyal medya hesabından duyurur duyurmaz tepkiler gelmeye başladı. 6 Aralık tarihinde Washington'daki Beyaz Saray'ın Diplomatik Resepsiyon Odasında yaptığı konuşma ile Amerika'nın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olduğunu ve elçiliğin oraya taşınacağını ilan etti. Konuşmasında; "Kudüs, Yahudilerin antik zamanlarda kurulmuş başkentidir!" diyerek tarihte hiçbir zaman gerçekleşmemiş bir şeye atıfta bulundu. Ayrıca, "Bu, malumun ilanıdır" diye de

çevrilebilecek, "This is nothing more or less than a recognition of the reality" sözleriyle Amerikalıların muazzam bir çoğunluğunun hayatları boyunca hiç duymadıkları bir şeye atıfta bulundu. Aslında kendisi 1995 yılında Kongre tarafından yasalaşmış "The Jerusalem Embassy Act" diye adlandırılan bir kanunu kastediyordu.

Bill Clinton'ın başkanlığı döneminde çıkarılan bu kanun o tarihten beri her altı ayda bir "ulusal güvenlik" gerekçe gösterilerek uygulamaya konmuyordu. Hatta Trump altı ay önce böyle bir resmî belgeyi aynı gerekçeyle bizzat imzalamayarak yasayı işletmemiştir.

Şimdi ne oldu da böyle bir adımı atma gereği duydu?

Bu soruya yanıt olarak ortalıkta dolanan pek çok spekülasyon var. Bunların başında damadı Jared Kushner'in bu işteki potansiyel rolü geliyor. 1981 doğumlu Jared; yatırımcı, emlakçı ve gazete yayıncısı olarak biliniyor. Ancak asıl şöhretini Başkanın kızı Ivanka ile evli olmasından alıyor. Kendisi aynı zamanda Filistin ile İsrail arasındaki görüşmelerde arabulucu olarak atanmış biri. Emlak kralı Charles Kushner'in oğlu. Charles, muazzam servetini Modern Ortodoks Yahudiliğın

inşasının bir nevi finansmanına adanmış birisi ve Filistinlilerden çalınmış ve işgal edilmiş topraklarda yerleşim birimleri inşa edilmesinin finansmanına yardım etmekte ahlaki bir sorun da görmüyor. Baba oğulun bu kararın alınmasında etkilerinin büyük olduğu dillendiriliyor. Yine bununla ilintili olarak, Netanyahu faktörü de göz ardı edilemez. Netanyahu, aleyhine yargıya taşınan yolsuzluk iddiaları giderek artıyor ve kendisi siyaseten köşeye sıkışmış durumda. Haftalardır süren sokak gösterileri ve kendisini istifaya davet eden muhalefetin oluşturduğu baskı dinmek bilmiyor. Neredeyse dünyanın tüm ülkelerinin ortak konsensüsü ve desteği ile iki devletli çözüm görüşmelerinin sonuna bırakılan Kudüs'ün, ABD tarafından başkent olarak tanınması kararı siyaseten en fazla Netanyahu'yu memnun etmiştir. Günlerdir yaptığı konuşmalarda bunu kendi zaferiymiş gibi sunmaktan çekinmiyor. Ancak, durumun farkında olan İsrail'in aklı başında siyasetçileri ve entelektüelleri ile bölgeyi iyi bilen uluslararası uzmanlar bu kararı "Kiss of death for peace" olarak nitelendiriyorlar.

* İbn Haldun Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi.